

**Soomaa RP koostöökogu koosolek Tõramaal (17 osalejat).
20.03.2019**

Protokollis: Kaili Viilma

- ✓ Sandra Urvak tutvustas **kultuuripärandi ja loodusharidusega seotud sündmusi** Soomaal 2019. aastal. Toimunud on *Junior Ranger* laager ja vaseliste töötuba, kuhu tuli enam inimesi, kui juhendaja esialgu soovis. 24.02 toimus kogukonna liikmetega ühismatk Upsi talu juurde. Plaanis külastada 24.-25.03. Soomaa naistega Mooska suitsusauna ja tähistada paastumaarjapäeva Haanja 'mägedes'. Selle aasta paljud tegevused on seotud ühepuupaadi taotluse esitamisega UNESCO maailmapärandiks. Plaanis loodusgiidide koosolek ja Anneli Palo loeng metsadest. 04.04. on Kõpus kalade ja nende häälightsuste loeng. 06.04. on Tõramaal rahvusvaheline sõudofilmide festival, kuhu on valitud 10 filmi, kokku ca 2 tundi programmi ja pileteid on 80 vaatajale. Kaja Lotman tegi ettepaneku näidata ka haabja tegemise filmi. Aprillis algab linase särgi või hame õmblemise pikem koolitus. Maikuu toimub loodetavasti arhitektuuri õppepäev Joosep Metslangiga. **02.06. on Soomaa kohvikutepäev ja kontsert Tipul.** 17.-18. juunil *Junior Ranger* laager Soomaal. 23.06 plaanitakse ühist jaanipäeva. Juulis Soomaa vikatimees ja 13.07. Metsalaulupidu; järgmisel päeval Sandra küla kokkutulek ja ühepuupaadi üritus. Juulis ka heinasaadude koolitus. Augustis maakivikeldri hooldamise õppepäev. 17.-18.08. ühepuupaadi päev, ilusõit ja kodukohvikud. Lisaks söögiseente koolitus ja Soomaa kalastustraditsiooni õppepäev Aino Saarlalt. 22.09. rahvusvaheline jõgede päev. 30.10. Soomaa RP sügisene KOKO ja 08.12. Soomaa RP 26. sünnipäev. Sandra Urvak tegi ettepaneku ka mälumängude korraldamiseks, aga rahvas jäi ebalema ☺. Laulukooriga loodetakse ka jätkata ja minna matkale Karula ja Gauja RP-sse Lätis. Öhus on loodusvärvide õppepäev, tõrva keetmine ja keeduvärvide valmistamine, akende restaureerimine, saag ja saetööd jms.
- ✓ Dagmar Hoder rääkis **Tipu looduskooli uue aasta plaanidest** ja väljakutsetest ning **Soomaa turismistrateegia** koostamisest. Käimas on Eesti-Läti koostööprojekt jäätmekke vähendamiseks ja vältimiseks. Jätkuvad loodusõhtud, aga mitte enam järgmisel aastal. Plaanis kevadmatk ja osalemine kohvikute päeval ning õpitoa korraldamine. Loodusvaatluste maraton 14.-15.06. koos loenguga. Õpitoad toidust looduses, korvi punumisest ja nahkhiirtest. Aastaseminar 21.-22.09. (nädalavahetusel), s.h. loodusretked ja loengud. Laste suvelaagrid väikelastele, 9-12-aastastele ja loovtöölaager 29.07.-02.08.2019. Vabatahtlike töölaager puuonni ehitamiseks ja infotahvlite paigaldamine lindudele. Rahvusvaheline ehituslaager 11.-24.08. ratasetel sauna ehitamiseks, Oksa puisniidu hooldus, vee mänguala ja õueala hooldus. Belgia noorte skautide laager 01.-07.07: plaanis matkaraja hooldus, võsa võtmine, heina tegemine Oksa niidul ja päev Riisa Rantšos (12 inimest 6 h päevas saavad tööd teha – kõik tööpakkumised on väga teretulnud!). Vallale kuuluva Tipu koolimaja osas kahjuks uudiseid ei ole, kuigi kiiresti oleks vaja uut katust. KOV on avaldanud valmidust katuse parandamiseks järgmise aasta eelarvest.

Soomaa turismipiirkonna arengustrateegia taotlus tuleks EUROPARCile esitada 2019. aasta lõpuks juba ingliskeelsena. Osalejaid ja huvilisi on protsessis kaasa löönud paraku väga vähe. Valminud on ressursside tabel, SWOT analüüs, visioon, arengusihid ja eesmärgid ning välja pakutud esmased tegevused.

- ✓ Priit Voolaid RMK-st tutvustas **märgalade taastamise hetkeseisu**. Hetkel aktiivseid töid ei toimu, kuid 2019. aastal on plaanis lõpetada Kikepera lääne- ja loodeserv ning natuke lõunaserva on samuti teha. Öördi raba peakraavi tööd on poole veel teha. Kuresoo, Valgeraba, Riisa ja Öördi raba idaserva taastamistööd on valmis. Kikepera LKA-l, Soomaa piiril, on samuti plaanis 2019. aasta sügisest soode taastamist 1700 hektaril. 2018. aastal alustati Halliste Räksi-Karulaane luhtade taastamisega. Osa materjali suudeti ka välja viia ning tekkis rohumaa ilme, aga tööd jäid pooleli. Pääsma luht Halliste idakaldal on teine objekt, kus tööd on pooleli. Kõnealused luhad on antud Kihusalu FIE-le rendile. Plaanis on kõigil neil luhtadel karjatada, heina ei tehta. Raudna jõe ääres on plaanis Osju luha taastamine, rentnik on leitud karjatamiseks. Kokku on taastada ca 80 ha luhtasid. Algamisel on projekteerimine Räkis Halliste jõe uuele sillale. Mulgi heinamaadel on plaanis rajada korralikum sild praeguse purde asemel või hoopis koolmekoht, lisaks on vaja ühte truupi ja kindlustada teed, et pääseda taas kaugematele heinamaadele. 2018. aastal öeldi üles mitmed PLK-d Meiekose piirkonnas ja rentnikku esimese hankevooriga ei leitud. Aprillis tuleb uus voor. Lemmjõe ääres on samuti väikesi niite, mis ootavad hooldajat. Küsiti, kas alasid seiratakse, et hinnata tööde tulemuslikkust, sest Kuresoo servas on võsa tekkimas. RMK teeb veeseiret ja pole veel otsustanud, kas hakata võsa võtma. Garantii tammidele on 2 aastat ja RMK seirab neid hoolega. Selgus, et Tipus on matkarada, kus seni ei karjatatud, aga eelmisel aastal saadeti sinna loomad peale, kes hävitasid infotahvleid, trampisid silla katki ja rada muutus läbipääsmatuks. RMK lubas selle teema üles võtta, et rajal ei karjatataks.
- ✓ Riho Männik rääkis RMK **külustuskorralduse plaanidest**. 2019. aastal on lubatav vaid tavahooldus ja pisiremondid, mingeid investeeringuid ei ole, s.h. külustuskeskuse majale. Küsimustele, kas kuskile on plaanis veel veesõitjatele juurdepääse teha (näiteks Raudnale), vastati, et ei ole. Maabumissildade teema on jätkuvalt aktuaalne ja need kohad tuleks kaardistada, kuhu sildasid oleks juurde vaja. Mõned sildid on hädavajaduse korral ehk võimalik panna. Selgus, et küttepuidude hind on hanke tõttu väga kallis ja laagripaikadest varastatakse puid. Osadel radadel on üle mitmekümne tuhande külastaja. Rajad käiakse kevadel üle ca 1 kord kuus, et nende ümbrust korrastada. Prügiveo mahud ja hinnad on kasvanud eriti ranna-aladel. Külustusviitadega püütakse ikkagi toimetada ja nendega seotud probleemidest paluti teatada Rihole või Silverile. Kaitseala tähised on RMK looduskaitseosakonna teema. 2018. a tehti ring peale ja rohkem korjati kui paigaldati tähiseid. Suuri kaitseala piirisilte oleks siiski hädasti vaja ja need tuleks taastada ja paika panna. RMK-l on olemas tähiste kaardikiht, mida on võimalik jagada ja kaitseala piirisiltide küsimusega tegeletakse.

- ✓ Kohal olid ka **Põhja-Sakala** ja **Tori valla** esindajad, kellelt sai esitada küsimusi. KOVide arengukavades Soomaad praktiliselt sees ei ole, kuid 2019. aastal vaadatakse KOVide arengukavad üle ja Pärnu maavalitsuse eestvedamisel koostatud Soomaa teemaplaneeringu tegevused on plaanis valdade arengukavadega siduda. Samuti tuleb tegevused üle võtta maakondade arengustrateegiast. KOVide arengukavades peaks olema kindlasti ka vastutajad ja Soomaaga tegelemiseks tuleks moodustada üks katusorganisatsioon. 15. oktoobriks peaks KOVid oma arengukavadesse muudatused sisse viima ja Tori valla endine vallavanem on valmis olema koordinaatoriks ning erinevad osapooled ühe laua taha kokku tooma. Matsalus tehti KOVide ülene 6 valla MTÜ, kus on 0,5 kohaga inimene töö, kes jälgis tegevuskava täitmist. Soomaal soovitati kasutada sama mudelit.

Küsimused olid õpilastranspordi ja lasteaia kohta. KOV peab tagama vaid koolitranspordi. Kui koolibussis on vaba ruumi, siis saab lasteaialaps peale, aga muidu mitte. Tehti ettepanek, et sama pere lasteaialapsed peaks ikka koos koolibussiga sõita saama. Soomaa inimesed palusid KOVidel suhelda riigiga, et Soomaad läbivad riigimaanteed saaks mustkatte, kuna mudateed on läbimatud. Riiklikus teehoiukavas praegu mustkatet kavandatud ei ole; KOV saab vaid survestada ja üldplaneeringus mustkatte kavandada. Sooviti üldplaneeringu teemalist kokkusaamist ka Soomaal.

Koostöökogu koosolek jätkus kell 17.00 folkloristide Mall ja Reet Hiimäe **loenguga kevadistest rahvakalendri tähtpäevadest** (põllutööga seotud tähtpäevad, pööripäevad jne) ja nende tähistamisest. Loeng sai teoks tänu Tipu Looduskoolile ja Kohaliku Omaalgatuse Programmile.